

СЯЛЯНСКАЯ

НИВА

Няхай живе Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:

ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.)

Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзін апрача сьнята.

Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:

на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.

Для заграшчы удвая даражэй.

Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі

ВЫХОДЗЕ ў СЕРАДУ і СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Канфіскаата «Сялянскае Нівы».

Па загаду камісара ўраду на м. Вільню № 81 „Сялянскае Нівы“ канфіскаваны за перадавіцу „Беларуская вера“ і чарговы палітычны агляд „Вокам па сьвеце“.

Канфіскаата наступіла на другі дзень па выхадзе газеты з друку і аддачы яе ў цензуру, дык часткава была ўжо здана на пошту.

Два факты.

Апошнімі днямі нам прышлося спаткацца з двума фактамі, якія шмат аб чым і многа чаго гавораць. Абодва гэтыя „факты“ выходзяць ад прадстаўнікоў ураду, дык, дзеля гэтага самага, набіраюць асаблівага значэння.

1-га г. лістападу беларускае грамадзянства святкавала 10-тыя ўгодкі існавання сярэдняе беларускае школы. З прычыны гэтага польская газета „Кур'ер Віленскі“, якая прыкідваецца вялікаю спагаднасцю да беларускае справы змесціла артыкул „Дзесяць гадоў“. І вось у гэтым артыкуле, паміж іншым, гаворыцца: „Ніхто не стараўся шчыра дапамагчы маладому беларускаму руху. Кожны з дужых суседзяў хацеў выкарыстаць гэтае беларускае „дзіцяціка“, а слаба ўсвядомлены нацыянальна беларускі народ пахаваць у сваім нацыянальным арганізме“.

Гэтыя словы перадусім цэнныя з таго боку гледжання, што яны зьяўляюцца прызнаннем тых людзей, якія блізка стаяць да ўраду. Самое-ж прызнаньне сьведчыць, што нас хацелі перарабіць на іншы кашы. А разам з тым, словы польскага пісакі зьяўляюцца і дзіўнымі, бо ў іх вылезлае шыла з мяшка паказала, што Палякі ня хочудь, ня могуць ці ня ўмеюць глядзець як належыцца на беларускую справу. Бо, калі-б польскі пісак меў „спрытны розум“, дык ён-бы не называў слаба ўсвядомленым той народ, які, наперакор жаданьням іншых праглынуць яго, не аддаўся, а наадварот, стварыў і вышоў на сцэну. У праўдзівасьці свайго глуштва, можа незаметна для сябе самога, той-жа польскі пісак цвердзіць, што, калі-б не нацыянальныя беларускія мамэнтны, дык ніколі не знашла-б яна (Грамада) таго пасьпеху, які асягнула за некалькі месяцаў свайго дэяльнага існавання“.

Як відзім, дык тут ужо той-жа пісак лічыць, што дзякуючы нацыянальным беларускім „мамэнтам“ Грамада мела вялікі пасьпех! Ну, а калі так, дык чаму-ж гэта ўсвядомленьне слабае?...

У адказ можна сказаць, што беларускі народ ператрываўшы многа стагодзьдзяў уціску і паказаўшы сваё нацыянальнае аблічча, зьяўляецца запраўды нечым нязвычайным!...

ВОКАМ ПА СЬВЕЦЕ.

IV.

Цудоўны гэты сьвет у якім мы, як малечкія атамны маем шчасьце ці няшчасьце існаваць. Цудоўны гэты сьвет, перадусім дзеля таго, што ў ім ёсьць сіла адна і сіла другая, якія паміж сабою вечна змагаюцца. Аб прысутнасьці гэтакіх дзвюх сілаў, ці іначай сілы і працівасілы, сьведчыць многа рожных фактаў і зьявішчаў. Возьмем для прыкладу цяпло і сьцюжу, ці сьвятло і цемру. Гэта-ж найлепшыя паказальнікі прысутнасьці ў прыродзе дwoch магутных перамажучых, але ўзаемна змагаючыхся дзейнікаў. І выходзіць усё так, што быццам на сьвеце пануе сьцюжа і цемра, але-ж зьяўляецца цяплыня і сьвятло, якія імкнуцца перамагчы першыя дзеве сілы. У рэзультате выяўляецца змаганьне, але-ж аканчальнае перамогі ніхто і ніяк ня можа атрымаць. Таксама выяўляецца справа і ў адносінах да жыцьця і сьмерці, а яшчэ, каб папоўніць камплект доказаў, адзначым дабро і зло. Апошнія два дзейнікі таксама іграюць вельмі значную ролю ў сьвеце: бадай што нават самую галоўную.

Гэтыя ўсе прыклады пішучца дзеля таго, каб апраўдаць першыя словы аб тым, што ў сьвеце ёсьць даўне сілы, якія знаходзяцца адна да другое ў вечнай і вострай варажасьці. Але-ж дзеля таго, што наш агляд не зьяўляецца філзофскім ці якім іншым навучна-культурным нарысам, а палітычным артыкулам, дык пазвольм сабе аставіць гэта ды перайсьці да палітыкі... Пры гэтым зазначым, што ў палітыцы таксама ёсьць два дзейнікі. На сучасным палітычным небасхіле найвыразней зарысоўваюцца яны ў постаці бальшавізму і фашызму. Тут ужо сталася гэтак, што насупроць стыхійнаму гурану—бальшавізму, які магутнаю рэвалюцыйнаю

хвалюю ломіць без разбору ўвесь стары лад на сьвеце, каб на яго месцы будаваць новае жыцьцё, якое яшчэ фактычна знаходзіцца ў фантастычных праектах і называецца—камунізмам, паўстаў фашызм, які імкнецца затрымаць, паралізаваць і разьбіць рэвалюцыйную хвалю, як гэтакую, але-ж які разумеючы, што хвалі трэба даць нейкі праход, дае толькі тое, што ня можа ўтрымаць.

У сувязі з гэтакімі дзейнікамі, якія зьявіліся на форуме Зямлі паўсталі дзеве формы дыктатуры: пралетарская ў Расеі і фашыстоўская ў некаторых дзяржавах Эўропы.

Афіцыйна і відавочна фашызм, быццам, пануе толькі ў Італіі, але-ж фактычна ён ахапіў многа іншых краінаў.

Аб гэтых васьмі краінах, дзе пануе фашыстоўская дыктатура мы і хочам пагаварыць.

Але-ж перш хочацца сказаць некалькі словаў аб самым фашызме.

Мы ведаем, што камунізм, гэта—супольнае жыцьцё ўсяго чалавечтва, дзе людзі не павінны мець нічога свайго ўласнага, дзе ўсё павінна быць—супольным, належным не да аднае асобы, а да грамады, дзе чалавек павінен працаваць колькі можа, а браць сабе колькі трэба. Гэта—сынтэза камунізму.

Каб лепш высветліць істоту фашызму, мы мусім адзначыць і трэцяе зьявішча ў сьвеце, а іменна: бывае такі стан рэчаў, што два дзейнікі, напр. гарачыня і сьцюжа, быццам зьліваюцца, а ў гэтакім выпадку—становіцца ня сьцюдзённа і ня гарача, а толькі цёпла, або ня цёмна і ня сьветла, а толькі змрочна. Гэта знача, калі яшчэ сьвятло не аканчальна загінула, а цемра ня зусім запапавала. Гэтакую мешаніну ў палітыцы зьяўляе—дамакратызм. І вось

і яшчэ можна зазначыць адну рыску, — прызнаньне Палякамі дэяльнасьці Грамады. А знача!... Калі прызнаецца дэяльнасьць, дык навошта-ж караць яе сябраў? За тое, што дазволена, нідзе і ніхто нікога не карае!...

На заканчэньне гэтага можам зрабіць вывады, што польскі ўрад (аб тым сьведчыць арт. „Кур. Віл.“) лічыў беларускі народ за такую рэч, з якою можна абходзіцца як хочаш. І яшчэ!... як відаць з таго-ж самага артыкулу, дык польскія пісакі, якія ўзяліся выказваць пагляды свайго грамадзянства на істоты і сутнасьці беларускае справы па сутнасьці зьяўляюцца—вадзяністныя розумам. Прыведзены прыклад найлепей гавора аб гэтым. Бо як-жа іначай называць, калі ня гэтае наступнае.

Перш сказаў, што беларускі народ слаба ўсвядомлены нацыянальна і тут-жа сьвердзіў, што зрабіў вялікія нацыянальныя сукцэсы ў справе арганізацыі Грамады. Гэты адзін з дwoch фактаў сьведчыць аб „кур'ерскай блязюце“. А далей?...

Другі факт таксама вельмі пікантны, які ўспамінаем для камплекту.

Вялейскі павятовы староста п. Нітаслаўскі ў гутарцы з карэспандэнтам польскае газеты „Кур'ер Варшаўскі“, сказаў,

што Беларусь, гэта такі тып, з якога што хочаш тое і зробіш. І калі-б не далейшая гутарка аб тым, што беларускі народ паўсюдна выказвае непрыхільнасьць да польскае дзяржавы і чакае перамоны, дык шмат хто мог-бы і паверыць п. Нітаслаўскаму.

Лічачы вельмі цэнным гэтае нявольнае прызнаньне п. Нітаслаўскага з таго боку гледжання, што ён выказаў урадавыя пагляды, адносна заявы, што з беларускага народу можна зрабіць што хочаш, мы можам адзначыць, што п. Нітаслаўскі сказаў вачавідную няпраўду. Бо пэўна, што п. Нітаслаўскі хацеў зрабіць усіх Беларусаў добрымі палякамі, а калі, згодна яго словаў, зрабіў антыпалякамі, дык хіба ясна, што Беларусь ня тое, з чаго—што хочаш тое і зробіш!...

Цішам мы гэта дзеля таго, каб паказаць у кім мы маем мімавольную „алеку“ і хто ўзяўся кіраваць нашым жыцьцём і пануе над намі.

Рэч зусім ясная, што як польскі пісак з „Кур'ера Віленскага“, так і вялейскі павятовы староста п. Нітаслаўскі, тое, што ў першых сваіх словах казалі як праўду, у наступных словах адкінулі. А гэта ўжо сьведчыць, што ў іх „ня ўсе дома“. І гэта—факт...
Скарга.

гэты дэмакратызм, усё роўна як цёплая вада, падаецца аднаму з двух галоўных дзейнікаў, зьяўляецца арэнаю барацьбы іх. А калі гэтак, дык знача—бальшавізм уплывае стыхійна на дэмакратызм і ломаяч яго сацыяльны лад, надае камунізм, а фашызм—зьяўляецца тым дзейнікам, які пнецца адбіць бальшавіцкую хвалю, каб утрымаць дасюляшні стан рэчаў, а пры гэтым імкнецца скасаваць усё тое, што спрыяе бальшавізму і пры гэтым пасягае на самы быт дэмакратыі, проста касуе самы дэмакратызм і гэтакім парадкам улада пераходзіць да адной асобы, якая так ці інакш найбольш сябе праявіла. Гэтакія праявы і ёсьць адной з галоўных адзнакаў часу. Мы бачым у Італіі—Мусоліні, у Гішпаніі—Прыма-дэ-Рывэра, у Францыі—Пуанкарэ, у Англіі—Бальдвіна, у Турцыі—Камаль-паша і г. д. аж да Літвы, дзе відзім—Вальдэмараса. Аб Польшчы гаварыць ня будзем з прычыны вольнасьці слова, ня хочам карыстацца з гэтага, каб часам газета па гэтай вольнасьці як па лёдзе, па прыкладу папярэдніх разоў, не папала заместа да чытачоў—у казённую апеку.

Кожны з гэтых сучасных фашыстых-сатрапаў пануе гэтак, як яму асабіста падабаецца, але-ж ня гэтак як хоча народ. Калі ў-ва Францыі ды ў Англіі яшча, быццам, істнуе пародыя дэмакратызму, дык у Італіі, Гішпаніі і Румыніі дэмакратызм ня істнуе зусім. У гэтых старонках пануе самалічна які-небудзь дыктатар і кіруе жыццём гэтак як сам знае. Ён ня пытаецца ні ў чым і ні ў кога. Але-ж ня пытаючыся чаго хоча народ, кожны дыктатар усё што робіць, дык робіць імем народу і, быццам, на „карысьць“ народу. Але якая можа быць карысьць народу, калі ён залежыць ад адной асобы—хіба ня трудна дагадацца.

Даволі адзначыць гэтакія праявы, як разгон парламантаў, накладаньне наморднікаў на вусны—выказваючы вольныя словы, ліквідацыя палітычных партыяў і арганізацыяў не падзяляючых паглядаў дыктатара і г. д. Напрыклад, Мусоліні ў Італіі гавора, што ён зьнішчыў усякія іншыя (апрача фашыстоўскіх) газеты дзеля таго, што гэта карысна народу, аднак-жа ён ня пытаўся народу ці гэтак трэба рабіць. Дык вось знача: дыктатура ў мэтах таго, каб налажыць на народ ланцугі няволі і зьяўляецца сьвятэаў фашызму. Поўная ліквідацыя дэмакратызму ўва імя быццам уратаваньня яго ад пагрозаў бальшавізму—фундамант фашыстаўскай дыктатуры. І наагул, направа ці сананья—яе дывіз і лёзунг.

Дык вось чаму дэмакратыя, амяшчаючы ў сабе мешаніну двух палітычных дзейнікаў: „гарачны і сьцюжы“, ухіляецца ад якое-колькі крайнасьці і аднабокасьці. Ухіляецца дзеля таго, што фашызм забівае дэмакратызм, выганяе з яго гарачныю, ахопліваючы сьцюжаю, ад якое—жыцьцё замірае.

У нашым беларускім жыцьці—фашызму няма: сярэд Беларусаў пануе перакананьне і пагляды, якія можна назаваць агулам—народным

3 жыцьця Польшчы.

Ігра ў Сойм.

Польшча апошнімі часамі адзначаецца вынаходам новае, вельмі забаўнае ігры, якая называецца „Ігра ў сойм“. Судзячы па тых справахачах, якія чытаем у польскіх газетах, дык гэта надта цікавая ігра.

Падаём і мы справахачу аб гэтай ігры для нашых чытачоў з апошняга сэансу.

3 г. лістападу па дэкрэту п. Прэзыдэнта паслы польскага Сойму зьехаліся для таго, каб працаваць над бюджэтам, каб абгаварыць справу прыходаў і выдаткаў на наступны год.

Самы бюджэт—які зьяўляецца возам паперы—прывязьлі ў Сойм і здалі ў канцэлярыю. Так што як толькі распачалося паседжаньне Сойму зараз-жа марш. Сойму п. Ратай паднёс Сойму воз папераў на якіх быў запісаны бюджэт. Паслы адслалі яго ў камісію.

Тады віцэ-прэ'ер п. Бартэль заняў трыбуну і прачытаў дэкрэт п. Прэзыдэнта аб тым, што Сойм замыкаецца да 28 г. лістападу. Так што ўся ігра адбылася ў працягу 8 мінут.

Ад гэтай ігры соймавы архіў павялічыўся цэлым возам паперы і болей нічога... Абсалютна нічога!...

сацыялізмам, гэта знача: прыныць бараніць сваю нацыю ад чужацкага панаваньня, вызваляць ад чужацкага засільля і ўціску і тварыць сацыяльны лад на гэтакіх асновах, дзе-б чалавек ня мог быць выкарыстоўваны іншымі людзьмі, каб кожны чалавек, зьявіўшыся на гэты сьвет па волі найвышэйшае сілы, меў магчымасьць на роўні з іншымі істотамі карыстацца дарами тэй магутнай сілы, якая дазволіла яму існаваць.

Пад беларускім сьцягам дзюець дзюве „канторкі“ з фашыстоўскаю ідэалёгіяй: падшываньня з пад Паўлюкевічавага „Слова“ і Умястоўскага „Дня“. Але-ж на чале першае групы стаіць расейскі чорнасоцэвнкі, а на другой—польскі краёвец, які лічаць Беларусь—першы неаддзялімаю часткаю Расеі, а другі—Польшчы. Беларускі Народ збуджаны з многавекаваго сну разумее гэтых падлізнікаў ды ігнаруе іх на кожным кроку.

У гэтым аглядае паўстала многа розных пытаньняў, якіх за адзін раз нельга разгледзіць з прычыны тэхнічнае. Яны будуць асьвечаны ў наступных аглядах, калі на гэта пазволяць умовы нашага жыцьця. Мы лічым патрэбным у першую чаргу высказаць наш пагляд на камунізм і дэмакратызм, што па сіле магчымасьці і будзем рабіць.

Зыркi.

Сяляне! Арганізуйцеся, у арганізацыі—сіла!

Што дзеецца ў сьвеце?

Падарунак на дзясятны ўгодні.

З прычыны дзясятных угодкаў існаваньня бальшавіцкае ўлады, як пішуць газеты, макоўскія заправілы выдалі дэкрэты, якім, як падарунак пралетарыату і ўсім вернападудалным, даецца вялікая міласць і ласка, а іменна: адмяняецца сьмяротная кара за ўсе праступкі, апрача тых, якія падойдуць пад контр-рэвалюцыю. Знача, у савецкім царстве, можна будзе ўхіліцца ад кары сьмерці за ўсе праступкі, але калі кіўнеш пальцам на сучасных гаспадароў савецкага гаспадарства, дык тады—капут. Рэч зразумелая, што сябе найлепш бароняць!

Кітайскія падзеі.

Карэспандэнт „Дэйлі Тэлеграф“ тэлеграфуе з Пекіну ў Лёндан аб павароце да актыўнай дзейнасьці гэнэрала Ву-Пэй-Фу, які стварыў саюз з Чанг-Тсо-Лінам і Ханькоўскім гэнэралам Чанг-Чай-Чынам для супольнае барацьбы проці нанкінскага ўраду. Апрацаваны ўжо дэталы плян супольных ваенных дзеяньняў, згодна якіх Чанг-Тсо-Лін павінен заатакаваць правінцыю Шансі з поўначы, у той час як шантунская армія распачне наступленьне з усходу. Адначасна Ву-Пэй-Фу і Чанг-Чай-Чын выступяць проці Шансі з паўднёвага боку.

Ня глядзячы на гэтакія практы нанкіская армія ідзе наперад удоўж ракі Ян-Цэ-Кіянга ў кірунку на Ханькоў. Армію падтрымоўваюць шэсьць кананерак, якія абстрэльваюць армію ханькоўскага ўраду пры яе адступленьні.

Што датычыць фронту проці гэн. Фэнга, дык як па вестках „Дэйтшэ Алгемайн Цейтунг“, армія Чанг-Тсо-Ліна захапіла сталіцу правінцы Ханан места Кайфэнг. Армія гэн. Фэнга адступае не выказваючы сур'эзнага спраціву.

Вось і ўсё што можна сказаць аб кітайскіх падзеях. Як відаць з гэтага, дык вайна ідзе далейшым цягам.

НАВІНЫ.

— Выезд Беларускага Народнага Тэатру на правінцыю. Пасьля грунтоўнай рэарганізацыі Беларускі Народны Тэатр пад дырэкцыяй П. Булгака выязджае на правінцыю. У першую чаргу маюць быць аб'езаны наступныя паветы: Сьвэнцянскі, Пастаўскі, Вялейскі і Маладэчанскі. Першы спектакль мае адбыцца ў Стара-Сьвэнцыянах, далей у Лынтупах, Сьвіры, Гайдучішках, Паставах, Дунілавічах, Глыбокім і г. д.

— Павятовая канфэрэнцыя Белар. Сялянскага Саюзу. У м. Каргуз-Бяроза 30 кастрычніка г. г. адбылася пружанская павятовая канфэрэнцыя Беларускага Сялянскага Саюзу. Прысутных на канфэрэнцыі было 56 чалавек. Падрабязнасьці і рэзалюцыі падамо ў наступных вумарох.

ЯКУБ КОЛАС.

Сымон Музыка.

Поэма.

(Працяг).

Месяц выплыў, пасьвятлела;
З мроку цэркаўка бел-бела,
Як і ён, глядзіць нясьмела—
Болей страху на іх твары,
Месяц! лепш схавайся ў хмары,
Бо ў тым блеску-асьвятленьні
Больш замецен, менш збавеньня—
Страшна гэтае судэньне!
Ці з кары старога дуба
Нос высоўваецца, губа,
Сьмех, ды страшны; рот бяззубы,
Хтось вылазіць з-пад карэньня...
Ці то помста зьневажэньня?
Страшна гэтае судэньне!
Хлопцу сьцішна і маркотна...
Ноч цяняецца дрыготна...
Дзесь хтось сьвіснуў трыакротна,
Сьвіснуў!... хто? для якой мэты?
Ці то знак які? прыметы?
Ці то страшны рабін гэты?
Ці то пташка мімалётна?
Хлопцу сьцішна і маркотна.
Ноч глыбее, поўнач скура;
Сьвечыць ў небе бледна зоры,
А карчма з-за касагоры
Выглядае так жалобна;
На астрог яна падобна.
Ён, яна стаяць асобна,
Яны разам былі ўчора...
Ноч глыбее, поўнач скура.
Крыкнуў певень дзесь далёка,
Ды так глуха, так глыбока,
Так нясьмела-адзінока!
Ціш, глухота, нема ўсюды,

13)

У вушох бы енкі-гуды,
У вачох той рабін руды...
Што там бачыць яго вока?
Крыкнуў певень дзесь далёка.
Але блізка час сьвітання,
Зьнікнуць страхі ўсе дазвання,
Дык жыві-ж ты, вандраваньне!
Мрок радзее, ноч сьвятлее,
Ноч і добрай быць умее.
Жывіць душу зноў надзея,
Сэрца цешаць песні раньня...
Блізка, блізка час сьвітання!
Дрэмлэ чутка ў полі ніва,
Выступае лес маўкліва
З мроку чорнаю пілою;
Хмарак шоўкавая грыва
Расьцілаецца гульліва
Агнячэрванай мятлою.

Ты-ж зоркі, бы дзяўчаткі,
Дзесь бягуць у свае хаткі,
І апошні раз іх вочкі
Шлюць свой усмех разьвітання,
Промень ласкі і каханья,—
Да наступнай яснай ночкі.
Дзень праз цёмныя заслоны
Падымае сьцяг чырвоны,
Каб сагнаць з зямлі туманы.
Чырвань львецца на загоны,
Нішчыць цьмы пасады-троны;
Дню складаюць гимн паліяны.

Хлопец чуе адраджэньне;
Ноч прашла, пабыта цьма,
Волен ён, канец мучэньню,
Не гняце яго карчма!
Так прывольна, так прасторна!
Што было — прашло, як дым;
Ён ідзе, ідзе напорна
Крокам сьмелым, маладым.
Ён вітае яснасьць неба,
Сакаўное поле, лес,
Пах зямлянай, сьвежай глебы,

Каласкоў жывы навес,
Многадумныя прасторы
І шумлівыя бары...
Унь і хвой ў жытнім моры,
Бы дзюве родныя сястры,
ён пазнаў іх, ён ім рады—
Ён замеціў іх талы.
Скура будуць і прысяды—
Ці ня іх унь то рады?
Ён ідзе, падходзіць сонца,
Лес агортваецца ў сін...
Будзе горача бясконца,
Хоць сэдзіся адпачыньні!
У бок глянуў, там сунічкі,
Бы каралі на траве.
Ну, прыпынак невялічкі—
Ён зьбярэ іх жменькі дзювё!
І лясок тут такі слаўны—
Так і горне той лясок.
І дзювё дрозд, знаёмы даўны,
Падае там галасок,
Як-бы ў госьці заклікае.
І Сымонка не чакае:
Ён з дарогі зварачае
І на сонцы пад кустом
Прысядае, спачывае,
Потым моцна засыпае,
Распрасьцёршыся пластом.
Доўга спаў ён, як забіты;
Сонца ўстала на паўдні,
І гудуць над ім сярэдзіта
Дзювё лесу, авадні.
— Устань, любі!—шэпча сонца.
Устай!—шуміць дубок.
— Абудзіся, галубок!—
Кажуць травак валаконцы.
— А-а!—Ён вочы раскрывае,
— Дзе-ж то я!—глядзіць вакол,
Перад ім сьцяна жывая,
Над ім шапка баравая,
Лес—зялёны частакол.

І адразу яна стала—
Вольны ён, ён ня слуга!
Разышлася і прапала
Гэта сонная омуга!..
Але што-то? здань ці дзіва?
Ці то лес навёў туман?
Мільгатула штось маўкліва,
Бы ажыў унь той дырван,
Вочкам бліснуў дурасьліва!
Не, ня можа быць, то—змаг!
То быў вобраз іскразьзяны,
Момент радасьці, надзее,
Сэрца гимн агнём праным,
Песьня зорак, сонцавей.
Зьнікла здань—так сон зьнікае,
Але водгульле яе
У вачох яшчэ бліскае
І спакою не дае.
Ды якая-ж то праява?
Сон няўспомнены ці яў?
Ці русалчына забава?
Ці лясун пажартаваў?
І задумаўся хлапчына.
„Сон такі прысьніў, знаць я“.
Над ім гэтая хвіліна
Вее чарамі жыцьця.
— Э!—махнуў Сымон рукою,
Каб ход іншы думкам даць:—
Ня мне з доляю такою
Аб ёй марыць і гадаць!
Сеў і з клумка ён вымае
Рыбу, хлеб кладзе на дол;
Няхай Шлёма прабачае:
Шабасовы гэта стол!
Будзе сьнеданьне, бы ў пана,
На пахучым мурату...
Што за пуд? з таго дырвану
Хтось азваў:—Сымон! а-гу!—
Ён ускочыў, азірнуўся,
Галавой абвёў вакол;
Бачыць—куст узварухнуўся,

Паслы Шакун і Шапель не прыняты ў Беларускае Пасольскае Клюб.

У пятніцу 4-га лістападу адбылося паседжаньне Беларускага Пасольскага Клубу, на якім між іншымі справамі разглядалася справа заявы паслоў Шакуна і Шапеля аб прыняцці іх у Беларускае Пасольскае Клюб. У гэтай справе Клюб вынес наступную пастанову:
„Дзея таго, што паслы Шакун і Шапель у працягу пяці гадоў зрабілі шмат шкоды Беларускаму народу, належачы да рожных польскіх, варожых да беларускіх спраў, арганізацыяў, а таксама і дзея, таго што ўспомненныя паслы пасыла падачы ў Беларускае Клюб заявы аб прыняцці іх у склад сяброў клубу, ня выказалі ніякіх пачынаўняў у кірунку направи іх мінулай шкоднай працы, Бел. Пас. Клюб паставіў: паслоў Шакуна і Шапеля ў склад сяброў Клубу не прыняць“.

Гэтую пастанову падпісалі: Старшыня Ф. Ярэміч, сяры — Ю. Сабалеўскі, В. Рагуля, Кс. А. Станкевіч, сэн. А. Назарэўскі і сакрэтэр сэн. В. Багдановіч.

Паслы прыняцця гэтае пастановы ў канцелярыю Союму было выслана паведамленьне наступнага зместу:
Гэтым паведамляем, што п. паслы Шапель і Шакун не належачы да Беларускага пасольскага Клубу.

(—) *Ф. Ярэміч*
Старшыня Беларускага Пасольскага Клубу, пасол Союму.
(—) *Сабалеўскі*
за сакрэтара.

Юрыдычныя парады.

Юрыдычная Сэкцыя Бел. Инст. Гаспадаркі і Культуры гэтым падае да агульнага ведама, што кожная парада, як вусная так лістовая, у кожнай паасобнай справе каштуе 50 гр. Калі інтэрэсант у лісьце пытаецца парады ў некалькіх справах паасобных, дык павінен прыслаць належнасьць па 50 грошы за кожную паасобную справу. Апрача належнасьці за параду трэба прыслаць паштовую марку на адказ.
Такім чынам, калі хто зьвяртаецца пісьменна ў Юрыдычную Сэкцыю ў адной якой небудзь справе, дык павінен адначасна прыслаць 70 грошай паштовымі маркамі. Інтэрэсанты, якія не прышлюць з гары належнасьці за парады і на паштовыя расходы, не атрымаюць адказу на свае лісты.

Юрыдычная Сэкцыя паведамляе, што юрыдычныя парады высланы ўжо наступным інтэрэсантам: Гр. гр. Раману Прыбылку, Вазылю Нехвадовічу, Канст. Чарапуку, М. Клаўсюцю і кс. Семашкевічу.

Юрыдычная сэкцыя Інстытуту.

Гаспадарскі аддзел.

Торф наша багацьце.

На Беларусі ёсьць шмат імшарных балот, якія пакрыты белым мохам, журавінамі, багульнікам, верасам і інш. На адной дзесяціне такога балота, згодна Горацкіх дасьледаў, кожны год нарастае каля 420 пудоў сухога моху. Сьцяблі гэтага моху кожны год зьбіваюць і ўтвараюць імшарны торф. Няма такога кутка ў нас, дзе-бы не знайшлося торфу. Мясамі ён залегае глыбока, мясцамі плытка; бывае ён чорны, руды, валакністы, ці сыпучы.

Гэты торф для нашае гаспадаркі зьяўляецца капіталам, які мы мусім самаі скарыстаць. Торф—годы для нас, як угнаеньне нашых спустошаных нівак, таксама і на апал. Торф найлепш капаць у познюю восень, калі ў гаспадарцы палбіраецца больш свабоднага часу. Выкідаваючы торф з ямы трэба сыпаць яго ў невялікія капцы, каб торф праветрыўся і страціў шкодную для зямлі кваснасьць. У гэтакіх капцох торф мусіць ляжаць год. Калі торф ужо перагніў і прасох, дык яго можна вазіць у двор пад паветку.

Сухім торфам трэба пасыпаць гною у хлеве і прыкрываць яго саломай. Такім спосабам у нас прыбудзе гною і якасьць яго палепшыцца, бо торф забірае ў сябе ўсю жыжку ў хлеве, якая бяз торфу часта выцякае з хлева. Сухі торф карысна ўжываць да кампостаў: няма лепшага гною на нашы сады і гароды, як кампост з торфу. Кампост гэты робіцца так: торф кладуць у вал вышыняй 2 аршыны, шырыняй 3 аршыны. Перакладаюць яго саломай і пасыпаюць вапнай. Торф у валох павінен ляжаць цэлы год, у працягу якога трэба яго перакінуць лапатамі разоў тры, каб торф добра перарабіўся. Воз такога кампосту больш варт як некалькі вазоў гною з кепска кормленых жывёлаў. Калі ў гэты кампост трохі дабаўляць попелу з печы, сьмяцця, сажы і другіх адпадкаў гаспадаркі, якія марнуюцца ў нас, дык якасьць кампосту яшчэ ад гэтага палепшыцца. Тарфяны кампост добра ўжываць пад прышчэпы, ад чаго яны хутка растуць і даюць добрыя фрукты. Варыва па кампосце расьце буйна і не баіцца засухі.

Скарыстоўваючы торф на подсыцілі у хлеве, гэтым мы захоўваем салому на корм. Апрача гэтага, ужываючы торф на подсыцілі, бывае больш гною, а жывёла менш прастуджваецца і лепш чуюцца на здароўі.

Торф валакністы добра надаецца на апал. Наш хлеброб часта на дровы едзе за сьвет, між тым, як апал знаходзіцца пад бокам. Прыгатаўляецца торф на апал так: выразаюць з торфу цэглінкі, кладуць на два дні кантам, а калі ўжо цэглінкі добра абсохлі, дык складаюць іх у клетку, каб вецер праходзіў скрозь зложаны торф. Такім спосабам прасушаны торф можна ўжо вазіць у двор і хаваць у будыніну. Сухі торф гарыць добра і толькі патрэбны трэскі на падпалку.

Гаспадар.

Весткі з Краю.

Аб земляробскай выстаўцы ў Клецку.

Нядаўна адбылася ў Клецку трохднёвая земляробская выстаўка, наладжаная Клецкім акруговым Саюзам „Kółek Rolniczych“. Наагул выстаўка прайшла слаба: Былі выстаўлены тры-ж плугі, бароны, малатарні арфы і г. д., якія селянін бачыць кожны дзень. Было некалькі гатунковых каней ды кароў, а вялікіх маўнтаў, пераважна з ардынацыі Радзівіла. Адначасна багацьцем сваіх эспанатаў аддзел збажжавых расьлін. Тутка ня толькі маўнтаў, але і нашае селянства (пераважна з хутароў), паказалі шмат цікавых рэчаў. Так адзін селянін прывёз сноп свайго жыта ў адзін сажэнь вышыняю, другі сноп аўса, трэці ячменю, грэчкі і г. д., словам селянства паказала, што можа працаваць і ня чураецца навейшай земляробскай культуры. Затое нашы „культурагеры“ п. п. асаднікі, дык нічога ня прывязьлі на паказ, ды і што яны маглі паказаць? Ім доўга яшчэ трэба вучыцца ў нашага селяніна!.. Зьвяртаў на сябе агульную увагу, аддзел жаночых работаў. Першае мейсца ў гэтым адзеле займалі беларускія эспанаты, ткальнімы вырабамі нашых жанчын. Гледзячы на коўдры, ручнікі, настольнікі, палотно, радавалася сэрца, што наперакор заявам нашых ворагаў аб адсутнасьці куттуры і таленту ў Беларускай народзе, гэтакія, як паказала выстаўка, перавышаюць „культуру і здольнасьці“ п.п. асаднікаў, ды каліністых, якія нічога ня выставілі.

А гэтым апраўдваецца ўдзел беларускага селянства ў польскай выстаўцы.. Бяз гэтага была-б не пажадана прысутнасьць беларускіх эспанатаў на выстаўцы „Kółek Rolniczych“.

Мужычок.

НАШАЯ ПОШТА.

П. Доля. Ваш заклік зьмяшчаем, вершы крыху заслабля.

А. Валуевічу. Газету пасылаем Вам.

Гр. М. Вершыніну. Матэрыялы атрымалі. Будзем друкаваць крыху пазьней.

М. Мацюшу. Можам выслать Вам ад 69 нумару, калі прышліце нам належную падпіску.

Савошчыку С.: — пробы нумар пасладі.

П. Сапачу, Кірэвічу Ф., Семашкевічу С., А. Хоцьку, Крулікоўскаму Ю., — газету пасылаем.

Дасталі ад:

Захара Босага — 3 зл.; Арэхвы А., Вярбіцкага В., Ганны Грышэль, Н. Смыка, Паляка Язэпа, Нікановіча Сьц., Паляка Я., Каханскага П., Таранца Яз., Валцева Відоль — па 2 зл.; Кохно М., Пілецкага Гр. — па 1 зл.; Сапыля Ю. — 90 гр.

І адкуль, бы сьветлы дух,
Тварык мілы выглядае,
Здаваленне, сьмех на ім.
Шчасьце-радасьць маладая
Зьдзе сонцам веснавым.
— Ганна! Родненькая Ганя!—
Крок наперад ён ступіў,
Так здзівіўся і ў тым стане
Руки сьмешна апусьціў.
— Ай, Сымон! які дзіўны ты!—
Ганна сьмехам залілася.
Сьмех, бы зорамі спавіты,
І галоўка самавіта
З траўкі-зелены ўзнялася.
І бліскаюць яе вочкі,
Як у жыццэ васількі;
Голас—срэбраны звяночак,
Шчоткі—макавы лісткі.
— Дзе спаткаліся, Сымонка!
Як-жа ты папаў сюды?
А як зыгнуў ад нас гонка—
Помніш тую ноч... тады?
Ганна борзда гаварыла,
Распытоўвала сябра,
Нават трохкі пажурыла,
Што іх выракся двара.
— Я зьбірала тут суніцы,
Зіркі—аж бачу, нехта сьпіць!
Я спужалася, дурніца:
Злодзеі, думаю, ляжыць!
Я ўжо бегчы прэч хацела,
Ды дай, думаю, зірну
На разбойніцкае цела“.
Крок ступаю я нясмела,
Толькі ціхенька гарну,
Як зірнула-ж—і пазнала!
І так шкода цябе стала—
Не пасьмела я будзіць,
І гадзіны дзьве чакала—
„Няхай, думаю, пасьпіць“.
Ці здароў-жа? як жывецца?

Скуль ідзеш? куды? зачым?
Сядзьма тут!—Яна сьмяецца
І садзіцца радам з ім.
І так добра стала ў лес!
Ён бярэ яе руку,
А зязюлька на суку
У жывой зялёнай стрэсе
Ім варожыць штось—ку-ку!
Ён глядзіць дзяўчыны ў вочы,
Ён маліцца ёй гатоў,
Ёй сказаць так многа хоча,
Ды ня знайдзе толькі слоў—
Аж той дрозд з яго рагоча!

Сымон.
Ах, Гануська, як я рады!
І вось, Ганя, што дзіўна:
Мяне гнала штось з прысады
І шаптала мне адно—
„Ідзі ў лес, у лес зайдзі!
Адпачынь там пасядзі!“
І так вышла ўсё да ладу!

Ганна.
Ты-ж адкуль ідзеш, Сымонка?

Сымон.
Я ў карчме служыў, ды ўцёк.
Ох, карчмар мне так дапёк—
Ну, хоць кідайся ў палонку!

Ганна.
Бедны! бедны! А ты вырас,
Ну, зусім дзяцюк другі,
І няма тае смугі...
А ў вачох той самы выраз—
Сьлед нязбыўнае тугі...
А скажы: Ты помніў нас?
І мяне ці ўспомніў з раз?

Сымон.
Ня было тае часіны,
Таго вечара і дня,
Каб і ты й твая радня
Ня прыйшлі мне на ўспаміны.
Я ляжу адзін, бывала,
Ноч зацятая, жуда,
І сьмяртэльная нуда
Кіпці выпускаць і джала.
Але ўспомню аб табе я—
Чымся добранькім навее,
Забываецца карчма;
Зноў абудзіцца надзея,
Што ў жыцьці ня вечна цьма.

Ганна.
Дык ты помніў, што ёсьць Ганна
Дзесь на хутары ў глушы?

Сымон.
Ты была ў мае душы,
Заўжды міла і жаданна.

Ганна.
Ты, здаецца, за сьняданьне
Думаў сесьці? Сьнедай, дружа!
Чаго тут сьціскацца дужа?
Абы меў на то жаданьне!
А то хочаш: будзем разам
Мы спраўляць маеўку тут?

Сымон.
Я скажу, як Шлёма: „гут!“

Ганна.
А мой полудзень пад вязам—
Баль устроім, як паны!
Там з суніцамі збаночак.
Сыру смачнага кусочак
І грачанікі-бліны.

У цяньку старога дрэва
Селі, сьнедаюць яны,
І іх сэрцы згоды, сьпеву,
Сьветлай радасьці паўны.
Не змаўкае іх гаворка:
Расказаў Сымон аб тым,
Як жылося яму горка,
Хто быў Шлёма і Якім,
Як ён рабіў ліхому
Там папомсьціўся за зьдзека,
І як пойдзе ён да дому—
Ён, з грашамі чалавек!
Павандруе ў сьвет з скрыпулай,
Ён людзей дабром атуліць,
Каб палёдку людзям даць.
Потым сьціх Сымон панура,
Смутак зьлёг яму на твар,—
Так змаўкае перад бурай
Поля стомлены абшар.
Ганна голаву схіліла,
Смуткавала і яна,
Бы адным крылом акрыла
Іх мысль нейкая адна.

Сымон.
Што-ж мы змоўклі? Эх, Гануся!
Як падумаю, што зноў
Я адзін павалакуся—
Проста ў сэрцы стыгне кроў.
Я нядаўна быў шчаслівы,
Не гадаў я ні аб чым,
Не палохаў сьвет жахлівы,
Як-бы я ня жыў у ім,
Бо ў той міг перад сабою
Меў цябе, цябе адну.

(Далей будзе.)

„Zygmunt Nagrodzki“

Вільня, Завальная вул. № 11-а.

ПРАПАДУЕ:

Сячкарні ручныя.

CPD без вагі, на 2 гатункі сечкі, ногі з жалезнай бляхі	95 зл.
CCX без вагі, з вялікім колам, на два гатункі сечкі, уся з літага жалеза	120 „
CCX s/m Bentalla без вагі, з вялікім колам, уся з літага жалеза, нажы ангельскія Бурьса	130 „
N 3 з вагаю, з вялікім колам, на 2 гатункі сечкі	130 „
SASX s/m ангельскі, з вагаю, з вялікім колам, на 2 гатункі сечкі, нажы ангельскія Бурьса	140 „

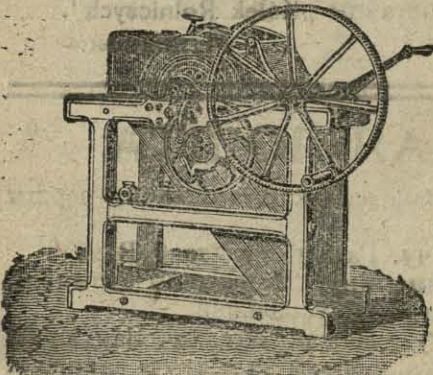
Сячкарні манежныя.

„Warszawianka“ 3 нажы, у моцнай раме дзераўлянай, з вялікім цяжкім колам, на 2 гатункі сечкі	245 „
CEB s/m Bantalla, 2 нажы, уся жалезная, на 2 гатункі сечкі	300 „
BW s/m Bamforda, 2 нажы, уся жалезная, на 2 гатункі сечкі	340 „
BW такая-ж, толькі 3 нажы	360 „

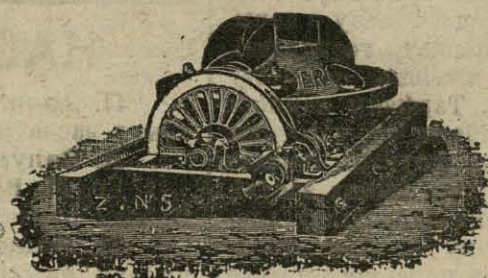
Увага: Сячкарні „Warszawianka“ CEB і BW з 2 нажамі могуць ужывацца і для ручное сілы.

Малатарні ручна-манежныя.

MCD3 штыфтовая, з адчыненым бубнам, на ролікавым ходзе	350 „
„Kutnowianka“ штыфтовая, з адчыненым бубнам, штыфты патэнтаваныя, на ролікавым ходзе. Збудавана надзвычайна моцна і практычна	460 „

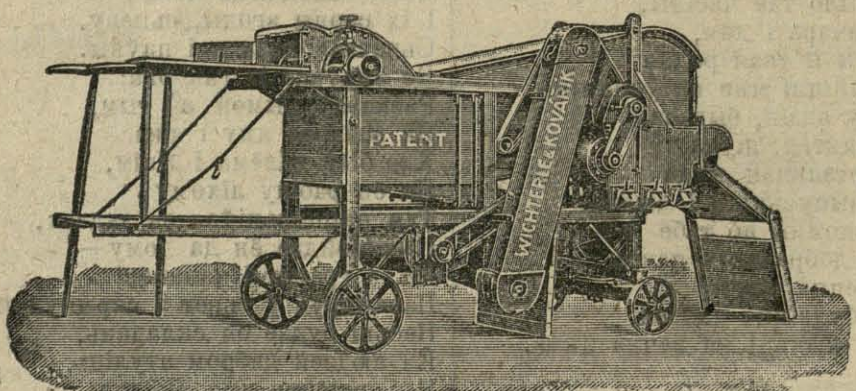
Малатарня „Kutnowianka“ штыфтовая.

Манеж „Orzel“ аднадышлявы.

Малатарні манежныя.

L20“ 2-х трыбовыя, штыфтовая, з адчыненым бубнам, на ролікавым ходзе	437 „
WO18“ да пасу, штыфтовая, з адчыненым бубнам, на ролікавым ходзе	350 „
WO22“ да пасу, штыфтовая, з адчыненым бубнам, на ролікавым ходзе	392 „
HR18“ цаповая, цапы сталёвыя карбаваныя	458 „
„Kutnowianka“ цаповая 20“, цапы сталёвыя карбаваныя, на ролікавым ходзе	476 „
MKBC цаповая, шырокамалотная, да звычайнае саломы, на колах, на ролікавым ходзе	700 „
B18 цапова-штыфтовая s/m Elvortiego, фабр. „Kraj“	400 „
Такая-ж самая з ператрасачом саломы	580 „

Малатарня перавозная MRCs22.

Малатарні чэскія ад фабрыкі „Віхтэрле і Коважык“.

а) Манежныя с паясным прыводам.

B18“ штыфтова-цаповая, без ператрасача саломы	53,50 дал.
B18“ „ „ з ператрасачом „	81,50 „
M22“ штыфтовая, з адчн. бубнам і таркаю для канюшыны	67,50 „
4MR22“ штыфтовая, з адчыненым бубнам, з ператрасачом саломы, з сітам да змахіванаў і таркаю да канюшыны	130 „

б) Маторныя.

NCe22“ штыфтовая, на колах, з таркаю да канюшыны	337 „
NCs22“ штыфтовая, перавозная, з падвойнаю чысткаю, з таркаю для канюшыны і каласьніком да ячменю	371 „
Такая-ж MRCs22“	427 „
MRL24“ цаповая, на колах, з падвойнаю чысткаю і каласьніком да ячменю	540 „
Прэсы да саломы да гэтых малатарняў	140 „

Манежы.

Аднадышлёвы s/m Claytona, да малатарняў штыфтовых і сячкарняў, на 25 абаротаў	335 зл.
---	---------

Такі-ж самы з 2-мя перакладзінамі, 25 абаротаў (да малатарні штыфтовае) і на 30 абаротаў (да сячкарні)	350 „
Аднадышлёвы „Orzel“ да малатарняў штыфтовых і сячкарняў на 26 абаротаў. Самасмаравы. Збудаваны надзвычайна моцна і практычна	395 „
Ахрана на трыбы (на жаданьне)	25 „
Такі-ж самы манеж „Orzel“ але з перакладз. на 26 і 31 абар. Ахрана на трыбы (на жаданьне)	425 „
Двухдышлёвы DRW да малатарняў штыфтовых і сячкарняў, 25 абаротаў	490 „
Двухдышлёвы DAW — 36 абаротаў да малатарняў цаповых і сячкарняў	495 „
Такі-ж самы — 40 абаротаў	501 „
Двухдышлёвы BR да малатарняў цаповых і сячкарняў, на 2—3 кані, 40 абаротаў, самасмараваньне	630 „
Двухдышлёвы C на 4 кані, да малатарняў шырокамалот. і B18	661 „
Чатырохдышлёвы Z на 4 кані, моцны	693 „
Чатырохдышлёвы ад 4 да 8 каней, да вялікіх малатарняў	1052 „

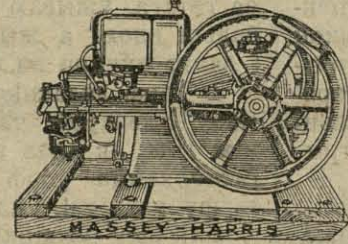
Прыстаўкі.

„Uniwersalna“ з трыбавою перакладзінаю і з паясным колам радыусаму 30 цаляў	210 „
Звычайная — з радыусаму 48 цаляў	150 „
„ „ „ 56 „	175 „

Малатарныя камплекты.

Малатарня штыфтовая MCD3 і манеж аднадышлёвы s/m Claytona	685 „
Малатарня штыфтовая „Kutnowianka“ і манеж аднадышлёвы „Orzel“ з 2-мя перакладзінамі	875 „
Малатарня цаповая HR18“ і манеж DAW на 36 абаротаў	953 „
Малатарня цаповая „Kutnowianka“ 20“ і манеж DAW на 40 аб.	977 „
Малатарня цапова-штыфтовая B18 фабрыкі „Kraj“ і манеж Вольскага „С“ і з прыстаўкаю „Uniwersalna“	1271 „
Малатарня цапова-штыфтовая B18 фабр. „Kraj“ з ператрасачом і манеж Вольскага „С“ і прыстаўка „Uniwersalna“	1451 „

Нафтавыя маторы

ад амэрыканскай фабр. Massey—Harris, да малатарняў, гаспадарскіх млыноў, піл, варштатаў, воўначосак і г. д.

у 1 1/2 сілы	150 дал.
у 3 „	200 „
у 4 1/2 „	280 „
у 6 „	350 „

АРФЫ.

„Unja“ № 4 на 8 рэштатаў	172 зл.
„ „ № 3 „ 11 „	192 „
„ Такая-ж са споднім рэштатам трасучым	216 „
„ № 2 на 11 рэштатаў	208 „
„ Такая-ж са споднім рэштатам трасучым	237 „
„ № 1 на 12 рэштатаў	236 „
„ Такая-ж са споднім рэштатам трасучым	272 „
Вольскага № 5 на 11 рэштатаў	510 „

Апрача таго ёсьць на складзе арфы заграічныя Dreyera, Віхтэгле, Коважыка і інш.

Парнікі на бульбу.

SD на 62 літраў	164 зл.
„ на 80 літраў	170 „
„ на 100 літраў	217 „
„ на 130 літраў	245 „
„ на 160 літраў	282 „

Гаспадарскія млыны.

Саксонскі В францускія каменны вяліч. 305 мм., на ролікавым ходзе, пасавы, на 3—4 кані, дае за 1 гадзіну да 10 пудоў разоўкі	70 дал.
Саксонскі № 0 вальцавы ручны, даўжыня вальцаў 200 мм., дае за 1 гадз. да 5 пудоў разоўкі, з махавіком і корбамі	100 „
Саксонскі № 60 вальцавы, трыбавы, манеж трэба на 2 коні, даўжыня вальцаў 200 мм., дае за 1 гадз. да 10 п. разоўкі	110 „
Саксонскі № В1 вальцавы, трыбавы, манеж трэба на 2 коні, даўжыня вальцаў 250 мм., дае за 1 гадз. да 15 п. разоўкі	145 „
Саксонскі № С1 вальцавы, таксама як папярэдні, толькі пасавы	145 „

Вагі дзесятковыя

ад фабрыкі W. Hessa ў Любліне.

На 100	150	200	300	400	500 кілёгр.
Цана зл. 68	95	108	121	144	167.

Хто хацеў-бы атрымаць цэннік на рожныя іншыя рэчы, як напрыклад: плугі, бароны рожных відаў, культыватары спружыноўкі, малачарскія прылады, пчаларскія і г. д. няхай адразу нам напіша. Хто ня мае даволі грошай, але ёсьць гаспадаром моцным і працавітым і калі дастане адпаведнае пасьведчаньне ад гміны ці іншае паважнае ўстановы ці асобы, атрымае на нашым складзе патрэбную машыну на выплату.